

Teză de doctorat

Imaginea emigrării germanilor din România în presa anilor 1978 – 1992

Cuvinte cheie: vizite oficiale, relații bilaterale, Republica Federală Germania, România, emigrare, răscumpărare, discurs public, presă, Genscher, Ceușescu

Cuprins:

1 Întroducere

- 1.1 Prefață
- 1.2 Structura tezei
  - 1.2.1 Delimitarea perioadei cercetării
  - 1.2.2 Corpus de texte
- 1.3 Rezultatele cercetării existente
- 1.4 Despre metodologia cercetării
- 1.5 Scopul tezei, formularea ipotezelor
- 1.6 Definiția conceptelor – ”Aussiedler” sau emigrant?
- 1.7 Despre publicațiile analizate

2 România și minoritățile etnice – Despre problema națiunii și a naționalității

3 Dilema de a ramâna, a pleca sau a se întoarce?

- 3.1 Emigrarea și răscumpărarea
- 3.2 Despre motivele emigrării
- 3.3 Emigrarea în cifre

4 Dezvoltarea politicii externe

- 4.1 Noua politică externă ”Ostpolitik” și urmările acesteia
- 4.2 Momentul 1967 – stabilirea relațiilor diplomatice
- 4.3 Consecințele și efectele noii politici externe până în 1989
- 4.4 Politica externă în perioada cancelarului Helmut Kohl
- 4.5 Politica externă după 1989
- 4.6 Evoluția politicii externe a Republicii Socialiste România – 1967-1989
- 4.7 Politica externă a României după căderea lui Ceaușescu
- 4.8 Germania – țara imigranților?

- 5 **Motivele și evoluția procesului de emigrare după război 1945-1974**
- 6 **Evoluția procesului de emigrare în perioada guvernului social-liberal condus de Helmut Schmidt (1974-1982)**
  - 6.1 Vizita cancelarului Helmut Schmidt la București 1978
  - 6.2 Vizita ministrului de externe Genscher la București 1979
  - 6.3 Vizita președintelui CSU Franz-Josef Strauß la București 1980
  - 6.4 Vizita președintelui republicii Karl Carstens la București 1981
- 7 **Evoluția procesului de emigrare în perioada guvernului creștin-liberal condus de Helmut Kohl (1982-1989)**
  - 7.1 Bonn-München-București 1983
    - 7.1.1 Vizita președintelui CDU Franz Josef Strauß în România mai 1983
    - 7.1.2 Vizita ministrului de externe Genscher în România mai 1983
    - 7.1.3 Vizita ministrului de externe Genscher în România august 1983
  - 7.2 Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu la Bonn 1984
  - 7.3 Vizita ministrului de externe Genscher în România în anul 1985
  - 7.4 Vizita ministrului de externe Genscher la București decembrie 1987
- 8 **După căderea dictatorului: Exodul de neoprit**
  - 8.1 Încercări pentru limitarea valului de imigrare
  - 8.2 Vizita ministrului de externe Genscher în ianuarie 1990
  - 8.3 Vizita ministrului de externe Genscher la București 1992
- 9 **Concluzii și perspectivă**
- 10 **ANEXĂ – Lista articolelor consultate în perioada 1978 - 1992**
  - 10.1 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Schmidt 1978
  - 10.2 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher 1979
  - 10.3 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei Strauß 1980
  - 10.4 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei președintelui Carstens 1981
  - 10.5 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Strauß mai 1983
  - 10.6 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher mai 1983
  - 10.7 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher august 1983
  - 10.8 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Ceaușescu la Bonn 1984
  - 10.9 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher februarie 1985
  - 10.10 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher la București 1987
  - 10.11 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher în România 1990
  - 10.12 Lista articolelor analizate cu ocazia vizitei lui Genscher la București 1992
- 11 **Bibliografie**

Rezumat:

Teza de doctorat intitulată *Imaginea emigrării germanilor din România în presa anilor 1978 - 1992* își propune analiza discursului mediatic privind emigrarea etnicilor germani în perioada amintită. Teza este scrisă în limba germană. Abordarea temei este una constructivă, pornind de la premisa că articolele apărute în presă contribuie la construcția realității pe care o percepem. Scopul tezei e de a verifica, dacă această imagine mediatică construită de presa vremii poate fi echivalentul realității istorice cunoscută din surse istorice. Totodată se dorește constatarea eventualelor schimbări în discursul mediatic privind emigrarea germanilor (acceptanța – respingerea ideii de a primi în țară un număr mare de etnici germani cu drepturi depline) Pentru cercetare au fost alese 2 cotidiane, 2 săptămânale germane, 2 publicații a organizațiilor germanilor emigrați și 2 ziare din România, cotidianul *Scânteia* (transformat în *Adevărul*) și cotidianul de limbă germană *Neuer Weg*. Au fost analizate articole apărute cu ocazia vizitelor oficiale din perioada propusă pentru cercetare – printre altele vizita cancelarului Schmidt (1978) și al președintelui RFG Carstens (1981) la București, vizita președintelui Ceaușescu la Bonn (1984), precum și o serie de vizite ale ministrului de externe Genscher în România. În urma analizei s-a constatat, că discursul mediatic se bazează în mare măsură pe informații corecte – în afară de câteva erori și interpretări greșite imaginea creată de presa scrisă din aceea perioadă este una corectă. Totuși, concluzia este, că această imagine nu poate ține locul realității istorice documentate. Ceea ce privește modificările discursului s-a constatat, că acestea rezultă din intenția clasei politice, nicidecum din inițiativă jurnalistică.

Lucrarea este compusă din nouă capitole. Introducerea cuprinde descrierea subiectului ales, a structurii tezei, formularea ipotezelor, metodele folosite, precum și definirea conceptelor de bază. Totodată este delimitată perioada cercetării (anii 1978-1992), sunt trecute în listă publicațiile folosite pentru cercetare.

Capitolul următor este dedicat problemei emigrării germanilor din România. Sunt precizate conceptele de *Aussiedler* (emigrant) și *Einwanderer* (imigrant). Este abordată problema plăților secrete în vederea plecării din România a unui număr stabilit de germani. Sunt prezentate

principalele motive ale emigrării, precum și numărul persoanelor de etnie germană care au părăsit țara în perioada vizată.

Următorul capitol este dedicat politicii externe și relațiilor dintre Republica Federală Germania și România. Este marcat momentul stabilirii relațiilor diplomatice în anul 1967, precum și evoluția relațiilor dintre cele două state.

În următoarele capitole sunt analizate pe de o parte motivele și evoluția procesului de emigrare în patru perioade distincte. Începând cu perioada imediat următoare celui de-al Doilea Război Mondial până în 1974 (anul în care a fost ales cancelar Helmut Schmidt), apoi în timpul guvernului social-liberal (până în anul 1982), după stabilirea noului guvern creștin-liberal condus de Helmut Kohl până la evenimentele din decembrie 1989 (1982-1989). Ultimul capitol din această parte a lucrării vizează evoluția procesului de emigrare după căderea dictatorului Nicolae Ceaușescu până în aprilie 1992, momentul semnării la București a tratatului de parteneriat româno-german, care printre altele era menit să asigure drepturi minorității germane.

Aceste capitole conțin abordarea istorică a fenomenului emigrării, în paralel sunt analizate articole din publicațiile amintite, apărute cu ocazia vizitelor oficiale între liderii celor două state.

În final sunt prezentate concluziile lucrării și o serie de idei ceea ce privește posibila continuare a cercetării (spre exemplu o cercetare mai amplă în perioada 1990-1992, sau o abordare din punctul de vedere al bisericii evanghelice, precum catolice).

Lucrarea conține o anexă cu lista articolelor analizate, precum și o listă a lucrărilor, surselor și documentelor folosite pentru cercetare.